

ДО ПИТАННЯ ПРО МОНІТОРИНГ УПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ШКІЛЬНУ ОСВІТУ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Локшина Олена,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

Затвердження у 2006 р. Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання впродовж життя дало старт трансформації освіти у державах-членах Європейського Союзу (ЄС) на компетентнісні засади¹. Цілісне бачення цього процесу представлено у публікації «Розгортання ключових компетентностей в школі в Європі: виклики та можливості для політики» (2012)². У дослідженні зафіксовано рух країн у напрямі запровадження компетентнісної ідеї в національну освіту та зроблено висновок про відсутність однакових моделей запровадження, що підтверджує ключове гасло ЄС – «In varietate concordia» (Єдність у розмаїтті).

Цінним слід вважати запропоновану методика моніторингу імплементації компетентнісного підходу в національну систему освіти – експертами ЄС запропоновано модель, що охоплює три рівні – рівень освітньої політики; рівень змісту освіти; рівень оцінювання набуття школярами ключових компетентностей.

Поширеною практикою запровадження компетентнісного підходу на рівні освітньої політики в державах-членах названо використання таких інструментів як національні стратегії, національні/регіональні ініціативи, проекти. Частина країн ЄС на період публікації звіту мала цілісні стратегії, що передбачали запровадження усіх восьми ключових компетентностей в національну освіту (Естонія, Латвія, Литва, Нідерланди, Польща), але більше – переважно таких ключових компетентностей, як спілкування рідною мовою, математична компетентність і базові компетентності з науки і технологій, цифрова компетентність, що пов'язано з орієнтацією на міжнародні порівняльні дослідження якості освіти TIMSS, PISA тощо. Водночас, національні стратегії свідчать про наявність політичної волі держав-членів ЄС щодо імплементації компетентнісної ідеї.

Зміст освіти розглядається Європейською Спільнотою головним інструментом імплементації компетентнісного підходу в освіту – фактично йдеться про зміну філософських засад побудови змісту з енциклопедичних на компетентнісні. У практичній площині це результується у кардинальних курикулярних реформах у напрямі запровадження складової навчальних результатів, яка описує, що учень має знати, вміти робити по закінченні терміну навчання.

Іншою інновацією є трансформація структурної організації курикулумів – з огляду на наявність у переліку ключових компетентностей так званих трансверсальних (таких, що не формуються окремими навчальними предметами, а саме – громадянської, підприємливості, вміння вчитися тощо) необхідною реалією стало запровадження міжпредметних тем/освітніх галузей.

Важливим, як засвідчує аналіз публікації «Розгортання ключових компетентностей в школі в Європі: виклики та можливості для політики», стало застосування державами ЄС комплексного підходу до трансформації освіти на компетентнісні засади. Оцінювання набуття школярами ключових компетентностей розглядається як невід’ємна складова цього процесу. Хоча стандартизоване тестування, передусім у середній школі, є традицією для багатьох європейських країн, у нових умовах відбувається трансформація з вимірювання обсягу знань на вміння учнів їх демонструвати у конкретних ситуаціях – національне тестування у більшості європейських країн вже у 2012 р. було орієнтовано на оцінювання володіння передусім такими компетентностями, як володіння рідною мовою, математикою, іноземними мовами² (с. 29). Розпочався пошук ефективних інструментів для оцінювання набуття школярами трансверсальних компетентностей.

Отже, імплементація Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання протягом життя перетворилася на імператив для країн ЄС, які демонструють відданість ідеї розбудови компетентнісно-базованої освіти. Ця розбудова охоплює реалізацію компетентнісно-орієнтованої освітньої політики, розбудову компетентнісно-базованих освітніх стандартів та інструментів для оцінювання набуття школярами ключових компетентностей. Важливим розглядається синхронізація з компетентнісним рухом педагогічної освіти.

Запропонована ЄС методика моніторингу такої розбудови уможливує цілісно оцінити прогрес кожної країни. В умовах імплементації в Україні Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2017)³ досвід ЄС з аналізу просування трансформації освіти на компетентнісні засади в державах-членах є перспективним.

¹ Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. (2006/962/EC). *Official Journal of the European Union*. 30.12.2006. L 394/10-394/18 EN.

² Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy. Eurydice Report. *European Commission/EACEA/Eurydice*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2012. 68 p.

³ Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЕКОНОМІКИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Назаренко Тетяна,

*доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач відділу навчання географії та економіки Інституту педагогіки
НАПН України м. Київ, Україна*

Входження України до європейського освітнього простору актуалізує проблему впровадження навчання на профільному рівні як одного з ета-